

Sarika Kotokorpi

Erilainen Peliveli

Dokumentti pienellä tuotantoryhmällä

Opinnäytetyö

Syksy 2020

SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri

Kulttuurituottaja (AMK)

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Tutkinto-ohjelma: Kulttuurituotanto

Suuntautumisvaihtoehto: Mediatuotanto

Tekijä: Sarika Kotokorpi

Työn nimi: Erilainen Peliveli – Dokumentti pienellä tuotantoryhmällä

Ohjaaja: Jukka Saarela, Juhani Haarala

Vuosi: 2020 Sivumäärä: 28 Liitteiden lukumäärä: -

Opinnäytetyöni mediatyö oli yhdessä Sini Kivistön kanssa tuotettu 40-minuuttinen dokumenttielokuva seinäjokisesta salibandyseurasta Seinäjoen Peliveljistä eli SPV:stä. Dokumentissa kerrotaan seuran historiasta ja kristillisistä arvoista sen takana, seuran nykyisestä tilasta sekä menestyksekkään joukkueen kaudesta 2016–2017 salibandyliigassa. Dokumentin päähenkilöksi muodostui perustaja ja nykyinen valmentaja Tommy Koponen, joka itse noudattaa kristillisiä arvoja. Halusimme selvittää, miten kristilliset arvot ovat vaikuttaneet seuran alkuun ja taipaleeseen urheilumaailmassa.

Tässä kirjallisessa osuudessa kerron lyhyesti aiheena olleesta seurasta, käyn hien läpi dokumenttielokuvia yleisesti sekä dokumenttien haasteellista objektiivisuutta. Keskityn dokumenttielokuvaan erilaisten tuotantovaiheiden kautta ja kerron oman tuotantomme etenemisestä ideasta käsikirjoitukseen ja tuotannon kautta leikkaukspöydältä valmiiksi dokumentiksi.

Punaisena lankana pohdinnoissa kulkevat omat kokemukset ja dokumenttituotanto pienellä tuotantoryhmällä. Tuotannon aikana ymmärsin, että pienessä tuotantoryhmässä tekijöille jakautuu useita tehtäviä, ja tärkeää on, että työtehtävien jako sujuu tekijöiden vahvuuksien mukaan. Ideaali tilanne on, jos työparit täydentävät toistensa osaamista ja jakavat yhteisen vision. Omassa tuotannossamme yhteistyö sujui saumattomasti, ja pohdin syitä sen onnistumiseen, mutta käsittelen myös kahden ihmisen tuotantoryhmän tuottamia haasteita projektin jokaisessa vaiheessa.

Thesis abstract

Faculty: Seinäjoki University of Applied Sciences

Degree programme: Cultural Management

Specialisation: Media Management

Author: Sarika Kotokorpi

Title of thesis: Erilainen Peliveli – Documentary with small production group

Supervisors: Jukka Saarela, Juhani Haarala

Year: 2020   Number of pages: 28   Number of appendices: -

The media production of my thesis was a 40-minute documentary film about Seinäjoen Peliveljet, or SPV, a floorball team in Seinäjoki. The production was implemented in collaboration with Sini Kivistö. The documentary is about the history behind SPV and the Christian values behind it, about the club nowadays, and it follows the team in the floorball league during the season 2016–2017. One of the club's founders and main coach, Tommy Koponen, who himself lives by Christian values, became the main character of the documentary. We wanted to find out how Christian values impacted the club's beginning and journey in the world of sports.

In the written part, I talk briefly about SPV, documentary production in general, and how challenging it can be to be objective while producing documentary films. I focus on documentary production through the different stages of production and report on how our own production went from a script to a finished product using editing software.

The red thread through my pondering consist of my own experiences and documentary production in the small production group. During the production, I understood that, in a small production group, one member has many responsibilities, and it is important to divide the tasks according to the members' strengths. It is ideal if the crew members complete each other's weaknesses and strengths and share a similar vision. In our own production, we worked together seamlessly, and I discuss the reasons for it, but also the challenges we faced in each part of the production.

Keywords: documentary film, film production, floorball, small production team

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	2
Thesis abstract.....	3
SISÄLTÖ	4
Käytetyt termit ja lyhenteet	5
1 JOHDANTO	6
2 SPV – SEINÄJOEN PELIVELJET	7
3 DOKUMENTTIELOKUVA	8
3.1 Dokumenttien luokitukset	8
3.2 Dokumentin objektiivisuus.....	9
4 DOKUMENTIN TUOTANTO	11
4.1 Ideasta esituotantoon	11
4.2 Käsikirjoitus ja tuotannon suunnittelu	12
4.3 Roolitus	14
4.4 Tuotantovaihe	16
4.5 Jälkituotanto	18
4.6 Julkaisu ja markkinointi	22
5 YHTEENVETO.....	24
6 POHDINTAA.....	26
LÄHTEET	28

Käytetyt termit ja lyhenteet

Autenttinen	Aito ja alkuperäinen
Esituotanto	Ennen kuvauksia tehtävä järjestely
Fiktiivinen	Epätodenmukainen, keksitty
Havainnoiva	Suoraa havainnointia, ei lavastusta
Objektiivisuus	Puolueettomuutta ja tasapuolisuutta
Osallistuva	Elokuvantekijän ja kohteen vuorovaikutus tärkeä
Performatiivinen	Pyrkii kokemukseen ja tunteeseen
Poeettinen	Painottaa visuaalisia elementtejä
Refleksiivinen	Lisää katsojan tietoisuutta
Selittävä	Katsojaa puhutellaan suoraa

1 JOHDANTO

Kaikki lähti liikkeelle työharjoittelusta vaasalaisessa videotuotantoyhtiössä Siltaloppi Productionissa, jossa pääsin mukaan kuvaamaan erilaisia urheilutuotantoja. Yksi usein toistuvista kuvauskeikoista oli SPV, seinäjokinen urheiluseura joka pelaa salibandyliigaa. Olin haaveillut jo kauan dokumentin tuottamisesta opinnäytetyönä, sillä se antaisi mahdollisuuden kasvattaa omaa osaamista monella osa-alueella ja asettaisi haasteita yksityiskohdista kokonaisuuden hallintaan. Aloin juttelemaan Sini Kivistön kanssa ja heitin puoliksi vitsillä idean tuottaa yhdessä dokumentti SPV:stä, joka oli molemmille entuudestaan rakas joukkue. Vitsi muuttui pian todeksi ja tuotanto alkoi syksyllä 2016.

Tavoitteena oli tuottaa puolen tunnin mittainen dokumentti, jossa selvitetään kristillisten arvojen vaikutusta urheiluseuran historiaan ja näkykö niiden vaikutus joukkueessa nykypäivänä. Kristillisten arvojen seurauksena dokumentti sai syvemmän kulman pelkän urheiludokumentin sijaan. Dokumentin sisältö eli koko tuotannon ajan ja jouduimme muuttamaan alkuperäistä ideaa useamman kerran. Oma tavoitteeni tuotannolle oli onnistunut ensimmäinen pitkä videotuotanto ja oman ammattitaidon kasvattaminen jokaisella osa-alueella.

Opinnäytetyön kirjallisessa osuudessa perehdyn dokumentin tuottamiseen pienellä tuotantoryhmällä. Tutkimus on fenomenologinen eli perustuu omiin havaintoihin ja kokemuksiin (Jyväskylän yliopisto 2015). Fenomenologisessa tutkimuksessa tutkija pyrkii ymmärtämään ennakkokäsityksensä ja tuo ne selkeästi esiin. Hän on valmis muuttamaan käsityksiään ja laajentamaan näkökulmaansa ja ymmärrystään tutkimuksen edetessä (Vilka 22.9.2020). Pohdin laajasti pienen tuotantoryhmän vaikutusta kaikissa tuotantovaiheissa ja sen tarjoamia etuja, mutta myöskin sen asettamia haasteita ja vaaroja.

2 SPV – SEINÄJOEN PELIVELJET

Seinäjoen peliveljet eli SPV on Seinäjoella vuonna 1993 perustettu salibandyseura. Seuran alkuperäiset perustajajäsenet olivat Kimmo Pollari, Ville Kivimäki sekä Tommy Koponen, joka valmentaa joukkuetta tänäkin päivänä. SPV syntyi muuttaman kristillisen nuoren halusta pelata salibandya aluksi harrastemielessä ja osallistua seurakuntien väliseen salibandyturnaukseen. Joukkueen muotoutuessa syntyi halu testata taitoja sarjatasolla ja SPV ilmoittautui mukaan salibandyliiton sarjaan 4. divisioonaan vuonna 1994. Joukkue parani vuosi vuodelta ja eteni sarjaportaita, kunnes kolmas vuosi 1. divisioonassa päättyi voitonjuhliin. Voiton myötä vuonna 2004 joukkue nousi ensimmäistä kertaa korkeimmalle sarjatasolle, salibandyliigaan, josta lähtien Seinäjoella on pelattu huippusalibandya. Menestyksen myötä seura kasvoi perustaen useita joukkueita lapsille, nuorille sekä naisille. Nykyisin seurassa pelaa jo yli 550 lisenssipelaajaa (Seinäjoen Peliveljet 2018).

Vuosien työntekeä tuotti tulosta ja SPV nousi ensimmäisen kerran Suomen mestariksi vuonna 2012 ja uusi mestaruutensa vuosina 2013 sekä 2015, joiden lisäksi edustusjoukkue on kahminut neljä mitalia SM-tasolla vuoteen 2018 mennessä. Menestyksen taustalla on ollut jo vuosikymmenen sama henkilö: Tommy Koponen. Koponen oli mukana perustamassa seuraa, jossa vietti ensin vuosia pelaajana. Pian liiganousun jälkeen Koponen siirtyi joukkueen päävalmentajaksi vuonna 2006, jossa on viihtynyt nyt yli kymmenen vuotta menestyksekkäästi (Koponen 2017). Seinäjoen Peliveljistä ei voida puhua ilman Tommy Koposta.

Tommy Koponen on varttunut kristillisessä perheessä ja kantaa arvoja edelleen vahvasti mukanaan, mutta haluaa kuitenkin antaa jokaiselle mahdollisuuden valita omat arvonsa. Kristilliset arvot näkyvät edelleen jollain tavoin seuran toiminnassa, kuten päihteettömässä linjassa. Vuosien saatossa sekä kristillinen pohja että Koponen ovat saaneet osakseen arvostelua, mutta menestyksen myötä arvostelu on vähentynyt.

3 DOKUMENTTIELOKUVA

Dokumenttielokuva alkoi vakiintua omaksi elokuvan lajityypiksi 1930- ja 1940-luvuilla (Aaltonen 2006, 34). Dokumenttielokuvaa voi olla vaikeaa määritellä tarkasti. Dokumentti on elokuvan taidemuoto, jossa tapahtumat perustuvat todellisuuteen ja se pyrkii realistiseen ja objektiiviseen kerrontaan. Aikaisemmin ajateltiin, että dokumenttielokuva vangitsee todellisuuden itsessään ja esittää sen katsojalle neutraalisti. Myöhemmin dokumenttielokuvasta tuli todiste elokuvantekijän ja todellisuuden kohtaamisesta (Aaltonen, 27 - 28). Voidaan siis sanoa, että dokumentti heijastaa todellisuutta, mutta siinä on aina mukana jotain tekijältään. Urheiludokumentti on dokumentin laji, joka nimensä mukaisesti kertoo urheilusta. Dokumentin aiheena voi olla laji, joukkue, yksittäinen urheilija tai sekoite monista. Oma dokumenttimme tutustuu sekä seuraan, edustusjoukkueeseen että maalaa henkilökuvan joukkueen keulahahmosta.

Suurin ero esituotannossa dokumentaarisen ja fiktiivisen elokuvan välillä on käsikirjoituksessa. Fiktiivinenokuva käsikirjoitetaan etukäteen täysin valmiiksi kuvakäsikirjoitusta myöden, joten tapahtumat ovat ennakkoon tiedossa pienine yksityiskohdineen. Dokumenttielokuvaa on mahdotonta käsikirjoittaa täysin etukäteen. Dokumentille voidaan kirjoittaa runko, jota se toteuttaa, mutta aloittaessa ei välttämättä tiedetä dokumentin lopputulemaa. Urheiludokumentti elää jatkuvasti myös kuvauksissa, sillä esimerkiksi pelien tulosta on mahdoton ennustaa eikä tiedä päättyykö kuvaukset voittoon vai häviöön. Dokumentti elää koko tuotantovaiheen ajan ja lopullisen muodon ja lopputuloksen tietää vasta leikkauspöydällä.

3.1 Dokumenttien luokitukset

Bill Nichols on kehittänyt mallin, jossa dokumentit voidaan jakaa kuuteen eri luokkaan (Aaltonen 2006, 81). Dokumentin eri luokat Nicholsin mallilla ovat poeettinen, selittävä, havainnoiva, osallistuva, refleksiivinen ja performatiivinen. Oma dokumenttimme sopii kahteen eri luokkaan, havainnoivaan ja osallistuvaan. Luokkia ei ole tehty toisiaan poissulkeviksi, vaan dokumentti voi kuulua useampaan kategoriaan. Havainnoivassa dokumentissa pyritään siihen, ettei kohde huomioisi kameraa

vaan toimii, kuten normaalisti toimisi. Suuri osa kuvaamastamme materiaalista onkin objektiivista ja havainnoivaa, jossa taltioimme tapahtumat niihin vaikuttamatta. Tähän kategoriaan kuuluu kuvaukset pelitilanteissa ja pukukopeissa, kun pyrimme olemaan huomaamattomia ja saamaan kameralle mahdollisimman aidot tilanteet ja reaktiot. Näitä tilanteita ei pysty käsikirjoittamaan ja kuvausten alkaessa ei voi varmaksi tietää, mitä kameraan tallentuu. Materiaali voi olla loistavaa tai dokumentin kannalta ylimääräistä, mutta koska etukäteen ei voi tietää mitä tulee tapahtumaan, täytyy tapahtumat kuvata varmuuden vuoksi. Haasteensa se aiheuttaa ajankäytöllisesti ylimääräisinä kuvauspäivinä sekä materiaalitulvana, jonka joutuu jälkikäsitellyssä käymään läpi ja karsimaan. Mitä enemmän ylimääräistä materiaalia projektin aikana on kuvannut, sitä pidempään jälkikäsitellyssä kestää.

Toinen selvä dokumenttimme luokka on osallistuva, jossa tekijä vuorovaikuttaa kohteensa kanssa. Tällaisia tilanteita ovat haastattelutilanteet. Haastatteluihin kirjoitettiin valmis kysymysrunko, mutta haastattelutilanteet perustuivat vuorovaikutukseen ja saatoimme vähentää tai lisätä uusia kysymyksiä vastausten perusteella. Ohjasimme välillä haastateltavia aloittamaan vastauksensa niin, että katsoja ymmärtää kysymyksen, ja haastattelu on helpompi jälkikäsitellä.

3.2 Dokumentin objektiivisuus

Dokumentin tehtävän katsotaan olevan todellisuuden realistinen kuvaaminen, mutta todellisuutta on vaikea välittää täysin objektiivisesti. Myös dokumenttia on helppo manipuloida jälkitöissä ja luoda editoimalla tekijälle otollisin lopputulos. Vaikka dokumentti pyrittäisiin tekemään mahdollisimman objektiivisesti, usein tekijän oma kanta näkyy kuitenkin jollain tapaa. Aaltosen (2004, 43) mukaan digitalisaation mukanaan tuoma trendi näkyy myös dokumenttielokuvissa, sillä todellisuuden luomisen painopiste on siirtynyt jälkituotantoon.

Mietimme objektiivisuutta myös oman dokumenttimme kohdalla. Dokumentin kohde SPV oli molemmille ennestään tuttu ja tärkeä, joten oli pakollista miettiä, miten jätämme oman mielipiteemme dokumentin ulkopuolelle. Emme halunneet peitellä ongelmia ja antaa omien mielipiteidemme vuoksi liian siloteltua kuvaa joukkueesta, jos ongelmia ilmenisi. Objektiivisuus osoittautui vaikeimmaksi leikkauspöydällä, sillä

kummallekin oli vaikea ajatella, miltä dokumentti näyttää täysin ulkopuolisen ja asiaan perehtymättömän ihmisen silmissä. Tässä vaiheessa pieni työryhmä osoittautui myös haitaksi, sillä SPV:n ulkopuolisen jäsenen läsnäolo ryhmässä olisi auttanut. Molempien tuntiessa kaikki dokumentissa esiintyvät henkilöt, oli vaikea ajatella leikkausta muulta kannalta. Joukkueen jäsenien välinen huumori avautui meille eri tavalla, kuin katsojalle, joka ei tunne joukkuetta. Leikkausvaiheessa helpotti huomattavasti melko valmiin työn näyttäminen henkilölle, joka ei tuntenut joukkuetta ollenkaan ja hänen kommenttinsa pohjalta dokumenttia oli helpompi muokata katsojajaystävällisemmäksi. Emme esimerkiksi olleet osanneet esitellä haastatteluissa esiintyviä henkilöitä tarpeeksi hyvin ja sen vuoksi sitä olisi voinut olla vaikea seurata.

Toinen objektiivisuuden haaste dokumentissamme syntyi valmentaja Tommy Koposen suuresta roolista. Koposen haastattelut ja omat arvot olivat suuressa roolissa, mutta oli tärkeää tuoda esiin myös muiden mielipiteet ja edustamat arvot. Vaikka dokumenttimme pohjana olivat kristilliset arvot, halusimme tuoda esiin myös vastakkaisen mielipiteen ja näin pitää dokumentti objektiivisena. Se onnistui, sillä huomasimme muiden ymmärtävän hänen arvonsa ja kunnioittavan niitä, vaikka omat näkemykset olisivatkin erilaiset. Totesimme haastatteluissa joukkueen jäsenten suuren arvostuksen Koposta ja hänen arvojaan kohtaan.

4 DOKUMENTIN TUOTANTO

4.1 Ideasta esituotantoon

Idea on projektin ensimmäinen sykäys ja käynnistää prosessin. Idea on ensimmäinen hahmotelma työn aiheesta. Opinnäytetyön aihetta miettiessä alusta alkaen dokumentin tuottaminen oli yksi mielenkiintoisimmista ideoista, sillä se olisi haastava ja mielenkiintoinen työ, joka olisi myös opettava kokemus. Olisi kiinnostavaa päästä tuottamaan ensimmäinen pitkä tuotanto, sillä kaikki aiemmat projektit olivat olleet lyhyitä muutaman minuutin mittaisia videoita. Dokumentti vaatisi paljon aikaa ja työtä, mutta antaisi uudenlaisen perspektiivin ja paljon ammattitaitoa ja kokemusta. Dokumentin toteuttaminen yksin olisi haastavaa ja aloimmekin keskustella yhteistyöstä Sini Kivistön kanssa, jonka kanssa olimme aiemminkin tehneet ryhmätyötä ja tiesimme kemioidemme ja työtapojemme kohtaavaan.

Dokumentin idea lähti molemmille ajankohtaisesta ja kiinnostavasta aiheesta. Kun projektin aihe on kiinnostava, on sitä paljon mielekkäämpää lähteä työstämään. Taustalla oli myös oikea mielenkiinto joukkuetta kohtaan ja halu selvittää kristillisten arvojen merkitys. Vaikka itse olin seurannut joukkuetta jonkin aikaa, oli urheiluseuran uskonnollinen tausta yllätys ja uskoin sen olevan sitä myös monelle katsojalle. Ajoitus dokumentille oli otollinen, sillä salibandy on Suomessa nopeasti kasvava laji, joka haki lisää näkyvyyttä mediassa (Helinko 2016). Ajoitus oli osuva myös siitä syystä, että perinteikäs joukkue oli kokemassa murroksen ja pitkän uran omaavat nimekkäät pelaajat olivat siirtymässä sivuun.

Idea ei pelkästään riitä, vaan hyvässä dokumentissa on teema, johon se pureutuu. Teema kertoo dokumentin syvemmästä tarkoituksesta ja valitusta näkökulmasta. Tutustuttuamme tarkemmin SPV:hen, sen syntyyn sekä perustajaan ja valmentajaan Tommy Koposeen, dokumenttimme teema löytyi nopeasti SPV:n kristillisestä taustasta ja arvomaailmasta. Halusimme selvittää, millainen on ollut uskonnollisen seuran alku ja miten kristilliset arvot näkyvät nykyisessä joukkueessa. Mielenkiintoista oli selvittää, miten harrasteleva seurakuntajoukkue matkasi lajin huipulle.

Dokumentin esituotanto pyörähti käyntiin pian idean syntymisen jälkeen syksyllä 2016. Ensimmäisenä tehtävä oli miettiä, mistä dokumentti oikeasti kertoisi, rajata sisältöä ja löytää tekemiseen punainen lanka. Konsultoimme myös ohjaavaa opettajaa, joka auttoi selkeyttämään ideaa, kehotti tutustumaan urheiludokumenttien genreen ja kertoi miten kannattaa aloittaa. Tutustuimme molemmat tahoillamme erilaisiin urheiludokumentteihin, niiden rakenteisiin ja toteutustapoihin. Sain inspiraatiota suoratoistopalvelusta löytyvistä urheiludokumenteista, sillä toteutustavat olivat mielenkiintoisia ja selkeitä. Tätä kautta kehittelimme omaa ideaamme ja saimme selkeämmän idean siitä, miten haluamme dokumentin toteuttaa. Hyytiä (2004, 11) pitää ideaa prosessin käynnistäjänä ja sen ensimmäisinä määrittelevinä tekijöinä. Idean ei ole tarkoitus pysyä muuttumattomana, vaan se elää ja muokkautuu projektin edetessä. Oma ideamme muokkautui aina sen synnystä loppuun saakka, kun ymmärsimme ja opimme mikä dokumentille olisi oleellista.

Pidimme ensimmäisen palaverin valmentaja Tommy Koposen kanssa lokakuussa 2016, jolloin esittelimme hänelle ideaamme. Lopputulos oli jopa odotettua parempi, sillä Koponen innostui ideasta saman tien ja näin yhteistyömme alkoi. Saimme Koposelta hänen omat ideansa dokumenttiin ja ne huomioon ottaen siirryimme seuraavaan vaiheeseen, käsikirjoittamiseen ja suunnitteluun.

4.2 Käsikirjoitus ja tuotannon suunnittelu

Todellisuusaspekti on keskeinen ennakkotutkimusvaiheessa. Se on konkreettisestikin todellisuuden tutkimista ja sen haltuun ottamista. Mutta miten päästä tekemään elokuvaa, miten esittää ideansa ja ajatuksensa muille? Siihen tarvitaan käsikirjoitus. (Aaltonen 2006, 125.)

Dokumenttielokuva vaatii käsikirjoituksen siinä missä fiktiivinenkin elokuva, mutta dokumentissa käsikirjoitus on erilainen. Dokumenttia ei voi yleensä käsikirjoittaa kokonaan ja käsikirjoitus onkin enemmän runko, eräänlainen pohja tai toimintasuunnitelma, jonka mukaan sitä aletaan toteuttaa.

Dokumenttimme tuotanto pyörähti kunnolla käyntiin lokakuussa ja ensimmäisiä tehtäviä asioita oli käsikirjoitus. Emme tehneet dokumentille selkeää käsikirjoitusta, vaan hahmottelimme sen kestoja, sisältöä ja aihealueita. Mietimme myös mikä olisi

järkevin tapa sisällyttää kaikki haluamamme, mutta keskittyä kuitenkin olennaiseen. Käsikirjoitusvaiheessa pieni tuotantoryhmä osoittautui eduksi. Ideoinnissa toisen läsnäolosta on apua, sillä molemmat kertovat ideoitaan ja jalostavat niitä yhdessä hyväksi kokonaisuudeksi. Päätimme jakaa dokumentin rakenteen kolmeen selvään osioon: historiaan, seuraan sekä nykyiseen joukkueeseen. Dokumentin selväksi päähenkilöksi muotoutui luonnollisesti seuran päähahmo Tommy Koponen, sillä hän oli mukana perustamassa seuraa, jonka lisäksi hän toimii edelleen päävalmentajana. Hän oli selkeä yhdistävä tekijä osioiden välillä. Toiseksi päähenkilöksi hahmottelimme joukkueen nykyistä pelaajaa Jari Hankkiota, jonka ura oli selvästi nousussa ja hän oli mielenkiintoinen hahmo tulevaisuuden kannalta.

Käsikirjoituksen, eli dokumentin alustavan rungon ollessa valmiina, molemmille oli jo muodostunut dokumentista jonkinlainen käsitys. Kuten Hyytiä (2004, 17) toteaa, alkuvaiheessa teos on tekijöiden mielessä ideana, mielikuvana tai niiden sarjana. Tässä vaiheessa dokumentista on jo syntynyt eräänlainen mielikuva, jonka perusteella se täytyy enää toteuttaa. Kuvauksia on helpompi ryhtyä suunnittelemaan, kun dokumentilla on valmis runko. Tämä runko voi kuitenkin elää projektin edetessä ja niin kävi myös meidän kohdallamme. Kuvausten oltua käynnissä jonkin aikaa huomasimme toiseksi päähahmoksi kaavaillun Jari Hankkion olevan vaikea sijoittaa mukaan järkevästi. Hänen haastattelunsa eivät antaneet tuotannolle paljontaan lisäarvoa ja henkilön läpikäyminen kunnolla olisi vaatinut liikaa aikaa, joten tiputimme Hankkion pois suunnitelmista kokonaan. Leikkausvaiheessa opimme taas uutta ja muokkasimme suunnitelmaa toimivammaksi. Olimme kaavailleet dokumentin jakamista kolmeen osaan; historiaan, seuraan sekä kauteen 2016–2017. Leikkauspöydällä suunnitelma piti yllättävän hyvin, mutta yllätyksenä tuli se, ettei osioita ollut helppo erottaa toisistaan, mitä käsikirjoitusvaiheessa emme olleet huomioineet.

Oman haasteensa käsikirjoitusvaiheessa toi dokumentin lopettaminen. Emme voineet ennalta tietää miten kausi tulisi päättymään. Dokumenttimme kohtalo olikin paljon joukkueen menestyksen varassa, sillä jos kausi olisi päättynyt suureen pettymykseen joukkueen jäädessä alkusarjoihin, olisi kiinnostus dokumenttia kohtaan ollut paljon pienempi ja myös pelaajien huono tunnelma olisi näkynyt. Päätimme katsoa miten kausi päättyisi ja tehdä päätökset lopusta vasta leikkauspöydällä.

4.3 Roolitus

Jokaisen projektin tärkeä osa on roolitus, eli päättää mitä kukakin tekee. Perinteisesti jokaisesta videotuotannosta löytyy ainakin tuottaja, ohjaaja sekä käsikirjoittaja. Suurin osa dokumenttielokuvista tuotetaan pienellä tuotantoryhmällä. Aaltosen (2006, 100) tutkiessa ohjaajien tehtäviä dokumenteissa hän huomasi, että ohjaajilla on usein suuri rooli ja he hoitavat useamman roolin. Usein rooleihin kuului käsikirjoitus ja ohjaus sekä näiden lisäksi osa otti vielä kolmannen roolin tuotannoissa. Kun puhutaan pienestä tuotantoryhmästä, kuten meidän kohdallamme kahden henkilön tiimistä, roolit eivät välttämättä ole aina selkeät. Ne voivat helposti sekoittua ja yhdellä ihmisellä on väistämättä useampi rooli tuotannossa. Meidän kohdallamme roolitus syntyi helposti, sillä tiimimme koostui kahdesta henkilöstö, joilla oli erilaiset vahvuudet ja mielenkiinnonkohteet, mutta silti samat näkemykset.

Muiden osallistuminen, yhteistyön korostaminen ei mielestäni vähennä yksittäisen toimijan vastuuta tai halveksi hänen ammattitaitoaan. Päinvastoin yhteistyö on sitä tuottavampaa, antoisampaa, palkitsevampaa – ja aineiston pohjalta usein ristiriitaisempaa – mitä näkemyksellisempää väkeä työhön osallistuu. (Hyytiä 2004, 59.)

Sinin kiinnostus ja vahvuudet olivat selkeästi tuotannon puolella, kun itse olin kiinnostuneempi ja vahvempi sisällöllisessä sekä taiteellisessa puolessa. Tuottajan tehtävä on varmistaa, että tuotanto pyörii sujuvasti ja mahdollistaa sen tekeminen, kun ohjaajalla on tuotannon taiteellinen vastuu. Sinin vastuut tuottajana keskittyivät yhteydenottoihin, haastatteluiden järjestämiseen, kalustovuokrauksiin ja muihin tuotannollisiin puoliin. Sini toimi yhteyshenkilönä ja järjestelmällisenä ihmisenä piti todella hyvin kirjaa jo tehdyistä ja tulevista asioista.

Omassa roolissani ohjaajana sain keskittyä enemmän sisältöön, kuvaamiseen ja taiteelliseen puoleen. Minulla oli enemmän kokemusta kuvaamisesta ja kameran käsittelystä sekä selkeämpi visio siitä, miltä kuva näyttäisi. Nautin kuvaamisen tarjoamasta itsensä toteuttamisesta, kun saa keskittyä siihen, miten saa mahdollisimman hyvännäköisen lopputuloksen aikaan. Dokumenttiin kuvattiin valtava määrä materiaalia, jossa kuvat vaihtelivat vauhdikkaasta pelikuvasta aseteltuihin kuvituskuviin ja haastatteluihin. Olimme kuitenkin yhdessä kaikissa kuvaustilanteissa, sillä

pelkästään kuvauskaluston mukana kantaminen olisi ollut hankalaa yksin. Pohdimme kuvatarpeita aina tilanteen mukaan ja Sini äänitti haastattelut. Haastavissa olosuhteissa kuvatessa oli hyvä olla toinen mukana kantamassa valoa sekä äänityslaitteistoa. Esimerkiksi liikkuvassa linja-autossa kuvaaminen oli varsin haastavaa jo pelkästään liikkeen ja valon kannalta.

Vaikka molemmilla oli omat vastuualueet, jotkin tehtävät olivat yhteisiä. Ideointi ja käsikirjoitus olivat huomattavasti helpompia, kun molemmat heittivät ideoita ilmaan ja niitä jalostettiin yhdessä toimivaksi kokonaisuudeksi. Myös jälkituotantovaiheessa toimimme yhdessä emmekä valinneet yhtä leikkaajaa. Materiaalitulvassa oli hyvä olla kahdet aivot pohtimassa runkoa ja miten se selkeiten saataisiin toteutettua. Materiaalia jouduttiin karsimaan paljon ja oli hyvä olla kaksi järjen ääntä pohtimassa, mikä dokumentissa on oikeasti olennaista ja mistä olisimme vain itse halunneet pitää kiinni. Tuotin myös dokumenttiin tarvittavat grafiikat, sillä olin harrastanut paljon grafiikoiden tekoa aiemmin.

Yhteistyömme sujui saumattomasti koko projektin ajan ja yllätyin sen helppoudesta. Molemmat löysivät omat vahvuutensa ja osasivat arvostaa toisen tuomaa panosta työryhmään. Allekirjoitan täysin Hyytiän (2004, 67) toteamuksen, jonka mukaan vahvuuksien tunnistaminen ja kyky liittää yhteen toisiaan täydentäviä persoonia on tärkeä osa luovaa elokuvan tekoa. Onnistumisen mahdollisuus piilee ajatuksessa, että elokuvan tekeminen ei ole yksilösuoritus, vaikka yksilöt ovat sen keskeisin voimavara.

Uskon, että tuotanto olisi ollut paljon vaikeampaa, jos molemmilla olisi ollut kiinnostus samoihin työtehtäviin. Molempien olisi täytynyt tehdä paljon kompromisseja ja luopua joistain haluamistaan tehtävistä samalla, kun jotkin tuotannon osa-alueet olisivat kärsineet. Avain toimivaan yhteistyöhön on yhteensopivat persoonat, mutta henkilöt jotka osaavat kuitenkin hieman eri asioita.

4.4 Tuotantovaihe

Tuotantovaihe pyörähti käyntiin kunnolla kuvausten alettua lokakuussa. Aloitimme kuvauksen peleistä ja aloittaminen osoittautui hieman hankalaksi. Kuvauksista puuttui tietty suunnitelmallisuus ja emme oikein tienneet mitä täytyisi kuvata, joten kamera täyttyi lähinnä kuvituskuvista ja pienistä haastatteluista, joista suurin osa ei päätynyt valmiiseen dokumenttiin. Muutamien kuvauskertojen jälkeen pidimme uuden palaverin, jossa mietimme mitä ja minkälaisia kuvia oikeasti tarvitsemme, ja työskentely helpottui huomattavasti. Päätimme mitä materiaalia mistäkin pelistä tallennetaan. Myös kuvituskuvaa täytyi miettiä sen kannalta, että jostain pelistä oli tärkeämpää saada talteen yleisön reaktioita ja joistain peleistä sai talteen arvokkaita hetkiä vaihtopenkillä ja pukuhuoneessa. Aaltonen (2011, 251) kertoo, että dokumentissa oma haaste on se, että kuvasten täytyy kulkea elämän mukaan, vaikka kuvia käytettäisiinkin eri järjestyksessä. On kuitenkin tärkeää tehdä jonkinlainen suunnitelma, jonka mukaan edetä ja tämä olikin meille tärkeä oppi, jonka totesimme kantapään kautta.

Tuotantoryhmän koko toi kuvauksiin hyvät ja huonot puolensa. Työntekoa helpotti huomattavasti se, että yhteen täytyi sovittaa suuren ryhmän sijasta ainoastaan kahden ihmisen aikataulut ja kuvauspäiviä oli osaltamme helppo sopia. Laadimme projektille aikataulun ja sovimme ennalta suurimman osan kuvauspäivistä, mutta päiviä oli helppo lisäillä ja muutella pienelläkin varoitusajalla. Vaikka pieni tuotantoryhmä antaa omat etunsa aikataulujen suhteen, asettaa se myös omat haasteensa sairauspoissaolojen suhteen. Jos toinen ei päässyt paikalle, täytyi löytää apua tai hoitaa kuvaukset yksin. Yksin ollessa täytyisi priorisoida työtehtäviä ja niiden tärkeyttä.

Aluksi oman haasteensa kuvauksiin asetti joukkueen asennoituminen kahden uuden henkilön sekä kameran ilmestyminen mukaan toimintaan. Osa pelaajista olivat kameran edessä heti kuin luonnostaan, kun jotkin pelaajat olivat varovaisia sanomissaan ja välttelivät kameraa. Ajan kuluessa ja luottamuksen rakentuessa pelaajien oli helpompi olla luonnollisia kameran edessä ja materiaali parani entisestään. Pelaajat oppivat hiljalleen luottamaan meihin ja siihen, että annamme joukkueesta katsojille positiivisen mielikuvan.

Aaltosen (2006, 142) mukaan tekijä vuorovaikuttaa kuvattavan maailmansa kanssa ja vaikuttaa osaltaan dokumentin tyyliin. Dokumentin tyyli taas tulee aiheesta ja henkilöistä. Urheiludokumentissa, jossa seurataan joukkuetta, tyyli tulee väistämättä tarpeesta pysyä välillä nopeasti mukana. Tilanteet ja henkilöt vaihtuvat ja tämän vuoksi suurin osa materiaaleista on kuvattu käsivaralla. Aaltonen (2006, 143) korostaa, että kuvausvaiheessa tehtävät ratkaisut, elokuvan tyyli ja muu ilmaisu muokautuvat todellisuuden mukaan. Kuvaamiselle omat haasteensa aiheutti nimenomaan tilanteiden nopeus ja vaihtuvuus sekä vaihtelevat kuvauspaikat. Heiluvassa, ahtaassa ja pimeässä bussissa kuvaaminen oli haasteellista, mutta se kannatti, sillä siellä pelaajat olivat rentoina omia itsejään ja pitivät hauskaa. Kuvaaminen vaati kaiken keskittymisen, joten oli hyvä, että mukana oli joku, joka kyseli pelaajilta kysymyksiä ja oli vuorovaikutuksessa heidän kanssaan. Pukukopissa tappiollisen pelin keskellä tunnelma oli tiivis, joten yritimme pysyä sivussa ja mahdollisimman huomaamattomina sekä antaa kaikkien olla rauhassa ja keskittyä.

Dokumentin hauskimmat materiaalit kuvattiin tuplapelireissulla, jossa yövyimme joukkueen kanssa hotellissa Hämeenlinnassa. Pelaajat unohtivat kameran olemassaolon ja saimme tallennettua dokumentin parhaat palat, joissa katsoja pääsee tutustumaan joukkueen humoristiseen arkeen ja keskinäiseen huumorintajuun. Kuljimme kameran ja mikin kanssa pelaajien huoneissa, kun yksi pelaajista liittyi mukaamme ja kyseli joukkuekavereilta hauskoja kysymyksiä dokumenttia varten. Jälkikäteen katsottuna tuo reissu pelasti dokumenttimme, sillä saimme talteen hauskaa materiaalia, jolla katsoja pääsee nauramaan ja tutustumaan pelaajiin ja se kevensi dokumentin tunnelmaa. Dokumentin tuottamisessa hauskaa onkin se, paljonko suunnitelmat muuttuvat kuvausten mukaan ja parhaat otoksen voivat tulla hetkistä, joita ei suunniteltu. Projekti elää jatkuvasti.

Seurantadokumentissa, jossa vietetään kuvattavien kanssa aikaa pitkällä aikavälillä, luottamus on tärkeä osa. Luottamus oli helpompi rakentaa, kun mukana oli vain kahden henkilön tuotantotiimi. Pelaajat tottuivat nopeammin läsnäoloomme, kun mukana ei ollut suurta ryhmää ja useampaa kameraa. Pelaajien keskuudessa oli erilaisia persoonia, joista osa halusi heti olla esillä ja esiintyi mielellään kameralle, kun jotkut pysyivät visusti sivussa. Ajan kuluessa ujommatkin pelaajat alkoivat tottua kameran läsnäoloon ja rentoutuivat.

Toisaalta pieni tuotantotiimi asetti omat tekniset haasteensa. Toisen kuvatessa toisen täytyi äänittää ja samaan aikaan haastatella, jolloin äänityksen laatuun ei ehditty kiinnittää aina huomiota. Kuvausmatkoille ei voitu ottaa paljoa tavaraa mukaan, sillä kaiken täytyi olla kahden henkilön kannettavissa. Jälkituotantovaiheessa tämä kaikki realisoitui, sillä leikkauspöydällä virheet viimeistään huomataan.

Kuvaukset kestivät lokakuusta huhtikuuhun, jolloin SPV:n kausi päättyi pronssijuhliin. Tärkein tehtävä, eli päähahmo Tommy Koposen haastattelu, kuvattiin tammi-kuussa. Olimme kirjoittaneet haastatteluun valmiiksi rungon, mutta teknisten ongelmien vuoksi haastattelusta jäi puuttumaan useita kysymyksiä. Kuvausten loppuvaiheessa huomasimme, että Koposen päähaastattelu oli puutteellinen ja se täytyisi kuvata uudestaan. Päätimme jättää haastattelun viimeiseksi kuvaukseksi kauden loputtua, jotta Koponen voisi tiivistää koko kauden ja kommentoida sitä kokonaisuudessaan. Tässä vaiheessa tuotantoa olimme jo tietoisia materiaalista ja siitä, mitä siitä puuttui, joten pystyimme haastattelulla paikkailemaan aiempia puutteita. Käsikirjoitimme Koposelle muutaman valmiin lauseen, jotka hän oli aikaisemmassa haastattelussa sanonut liian pitkästi tai epäselvästi ja pystyimme vielä lisäämään uusia kysymyksiä. Tämä oli hyvä päätös, sillä dokumentti nousi uudelle tasolle viimeisellä haastattelulla. Viimeisen haastattelun jälkeen siirryimme lopulta leikkausvaiheeseen, jota oli aloitettu jo hiljalleen kuvausten aikana.

4.5 Jälkituotanto

Jälkituotanto on dokumenttituotannon tärkeimpiä vaiheita. Leikkauspöydällä tekijä vaikuttaa siihen, miten kuvatun materiaalin esittää ja lopputulos voi vielä saada uusia suuntia ja yllättää tekijänsä. Aaltonen (2011, 332) varoittaa ohjaajan roolista leikkaajana, sillä karsiminen ja materiaalin objektiivinen katseleminen on vaikeaa, kun materiaali on rakasta. Lisäksi oman materiaalin leikkaaminen vie huomattavasti enemmän aikaa, kuin objektiivisen materiaalin läpikäyminen. Työprosessia nopeuttaa palautteen saaminen. Leikkauspöydällä huomaa viimeistään materiaalin puutteet ja haasteet. Kaikki otokset eivät välttämättä toimi, niin kuin etukäteen on ajateltu, ja suunnitelmia joutuu laittamaan uusiksi.

Dokumentin leikkaamista hidastaa myös tarkan käsikirjoituksen puute. Fiktiivinen elokuva on ennalta huolella suunniteltu käsikirjoitusta ja kuvakäsikirjoitusta myöden, mutta dokumentilla voi olla vain summittainen runko, jonka puitteissa toimia. Myös Aaltosen (2011, 341) mielestä dokumentin käsikirjoitus on vain arvailua lopputulemasta. Dokumentti täytyy siis rakentaa melkein tyhjästä leikkauspöydällä. Suurin aika kuluu perusrungon ja raakaleikkauksen valmistamiseen, jonka jälkeen voi alkaa keskittyä yksityiskohtiin. Leikkausta hidastaa myös suuri materiaalmäärä. Aaltonen (2011, 336) toteaa kuvattavan materiaalin määrän kasvaneen rajusti, sillä varsinkin seurantadokumenttiin kuvataan keskimäärin 30-kertainen materiaalmäärä dokumentin lopulliseen pituuteen verrattuna.

Päätimme toteuttaa leikkauksen yhdessä, sillä molempien yhdistetyt ideat toivat parhaan lopputuloksen materiaalitulvan keskellä. Lähdimme liikkeelle materiaalin organisoinnista ja leikkasimme ensin aikajanelle haastattelut. Jäsentämällä haastattelut aikajärjestykseen saimme luotua leikkaukselle rungon, jota lähteä täyttämään. Tärkein haastattelu oli valmentaja Tommy Koposen ja sen lisäksi valitsimme muiden haastatteluista oleelliset ja tärkeimmät kohdat. Dokumentin alussa SPV:n syntytarinaa kertoi Koposen lisäksi ryhmän toinen perustaja ja kristillisiä arvoja kommentoi kaksi pitkän linjan pelaajaa, jotka tunsivat joukkueen toimintatavat ja Koposen pidemmän ajan takaa. Ongelmaksi kehkeytyi se, että materiaalia oli kertynyt runsaasti, joten haasteita aiheutti eniten sen karsiminen. Leikkauspöydällä huomasimme, että olimme kuvanneet yhden haastatteluun turhaan, sillä se ei tuonut tarinaan lisäarvoa. Dokumentin pituudeksi sovittu 30 minuuttia ylittyi aluksi puolella ja huomasimme, että joudumme tekemään paljon valintoja siitä, mitä dokumentissa haluamme oikeasti näyttää.

Jälkituotannossa huomasimme, ettei käsikirjoituksessa suunniteltu jaottelu kolmeen erilliseen osioon ollut helppoa, sillä aiheet menivät osittain päällekkäin. Dokumentin punaiseksi langaksi muodostui lopulta Tommy Koposen haastattelu, joka ohjasi katsojaa jokaisessa osiossa. Dokumentti alkoi historiaosuudella ja kuvituskuvasta huolimatta huolena oli, onko alku tarpeeksi mielenkiintoinen katsojalle. Haastattelupätkät pidettiin lyhyinä, jotta pieni vaihtelu piti yllä katsojan mielenkiintoa. Kuten Curran (2011, 47) toteaa, tarinan täytyy kulkea eteenpäin ja on tärkeää saada katsoja ute-

liaaksi tiedosta, jota välittää. Lisäsimme dokumentin alkuun Koposelta saatuja vanhoja kuvamateriaaleja seuran alkuajoista, ensimmäisistä peleistä ja sarjanousuista. Näin katsojalle oli tarjolla mielenkiintoista katsottavaa historiakatsauksen ohessa. Materiaali tuki myös taustalla olevaa ajatusta kristillisten arvojen esiin tuomisesta, sillä kuvissa näkyi mm. pelipaita, jossa luki ”Jesus saves” eli Jeesus pelastaa. Historiaosuutta sai yhdistettyä nykypäivään myös sillä, että vanhoissa materiaaleissa esiintyvät henkilöt olivat alussa haastateltavina ja osana myös nykyistä joukkuetta.

Oli tärkeää lisätä historiaosuuden päätteeksi kevennetty humoristinen osuus, jossa katsoja sai nauraa. Dokumentin eläväisyys näkyy myös siinä, ettemme tienneet kuvauksia aloittaessa, miten kausi tulee päättymään. Dokumentin lopetukseen ja tunnelmaan vaikuttaisi paljon se, loppuuko kausi täyteen pettymykseen alkusarjassa vai olisiko lopputulema positiivinen yllätys mitalin muodossa. Perinteisesti elokuvan kaaressa on kolme vaihetta: alku, keskikohta ja loppu (Bacon 2000, 21). Vaikka dokumentissa ei ole yhtä selkeää draaman kaarta, saimme dokumenttiimme hienon vastaavanlaisen rungon. Dokumentti alkaa historiasta, siirtyy nykypäivän seuraan ja joukkueeseen ja päättyy nykyiseen kauteen. Eniten kuvamateriaalia kameran oli jäänyt menneestä kaudesta, sillä olimme kuvaamassa useita pelejä. Halusimme saada taltioitua dokumenttiin sekä pettymyksen että onnistumisen tunteita ja leikkauspöydällä oli mukava huomata sen onnistuneen. Onneksemme kausi päättyi pronssijuhlaan ja onnellinen, mutta jotain auki jättävä lopetus oli helppo kasata. Pronssi oli osalle pelaajista lievä pettymys, mutta joillekin se oli ensimmäinen mitali korkeimmalla sarjatasolla ja suuri riemun paikka.

Dokumentissamme jouduimme leikkauksivaiheessa vääristelemään äänimaailmaa lisäämällä toisesta kuvasta otettuja ääniä ja yhdistämään eri kohtauksia, jotta äänimaailma saatiin tasaisemmaksi. Äänen tasoerot erilaisissa ympäristöissä olivat välillä niin suuret, että katsoja olisi huomannut äänissä häiritsevän muutoksen kuvien vaihtuessa, joten otimme taustahälinää eri klipeistä ja yhdistimme näillä kuvia. Dokumentin äänimaailmassa myös musiikki voi olla voimakas elementti, joka vaikuttaa katsoja tunteisiin ja katsomiskokemukseen. Musiikilla katsojalle voi herättää tunteita ja sitä käytetään paljon fiktiivisissä elokuvissa. Halusimme tuoda dokumenttiin musiikkia alun voitonjuhliin, siirtymiin sekä lopetukseen. Musiikki aihevaihdoksen yhteydessä helpotti selkeyttämään aiheen vaihduntaa seuraavaan. Onneksemme

seuran perustajajäsen Kimmo Pollari oli tuottanut seuralle oman kappaleen yhdessä Mika Tervaskankaan kanssa ja saimme luvan käyttää musiikkia dokumentissamme. Mikä olisikaan sopivampi musiikki, kuin itse joukkueelle tuotettu kappale.

Editointi asetti myös omia teknisiä haasteita. Äänen jälkikorjaaminen vaati runsaasti töitä, sillä äänenlaaduissa oli paljon eroja ja nappimikeillä äänitetyissä haastatteluissa erilaiset puhallukset mikkiin aiheuttivat paljon päänvaivaa. Jonkin verran töitä aiheutti myös kolmella eri kameralla kuvatut materiaalit. Tuotanto on kuvattu pääosin Sonyn FS100-kameralla, mutta haastatteluissa käytimme kahta URSA-mini-kameraa paremman kuvanlaadun vuoksi. Haastatteluiden kuvaaminen kahdella kameralla osoittautui leikkauksessa hyödylliseksi ideaksi, mutta Sonyn ja Ursan kuvat vaativat paljon värikorjausta sopiakseen yhteen. Lisäksi Sini oli kuvannut järjestelmäkameralla kuvaa pudotuskarsinnoista ja kuva oli kamerasen erilaisesta tekniikasta johtuen todella tärisevää ja kontrastista. Editoinnin kohdalla aika asetti myös omat haasteensa eikä lopun värikorjauksille ja äänen korjaamiselle jäänyt niin paljon aikaa, kuin olisin itse toivonut.

Päätimme toteuttaa myös leikkausvaiheen yhdessä ja kahden ihmisen yhteistyökentely jälkituotannossa toimi kohdallamme, mutta tuotti myös haasteita. Runkoa luodessa työskentelimme välillä eri päivinä, joten toisen ei tarvinnut olla aina paikalla. Kahden ihmisen läsnäolo osoittautui kuitenkin hyvin hyödylliseksi, sillä toinen oli aina kertomassa oman mielipiteensä vaikeisiin päätöksiin. Koska olimme molemmat olleet mukana kuvaamassa materiaaleja, siihen kiintyminen täytyi jättää sivuun leikkausvaiheessa ja keskittyä käytännöllisyyteen. Oli hyvä saada toisen suora mielipide, jos toinen olisi halunnut pitää materiaalin, joka oli dokumentille ylimääräinen. Sinin vahvuus editoinnissa oli suuremmissa linjoissa kuten pohjan jäsentelyssä ja materiaalin karsimisessa, joissa hän oli paljon tehokkaampi. Oma vahvuuteni löytyi pienistä yksityiskohdista, kuten leikkauskohdista, rytmityksistä ja värimäärityistä, joita jaksoin työstää kauemmin. Kaiken kaikkiaan myös leikkausvaiheessa yhteistyö ja pieni tuotantoryhmä osoittautuivat toimiviksi, sillä molempien vahvuudet tukivat toisiaan ja muodostimme yhdessä hyvän tiimin.

4.6 Julkaisu ja markkinointi

Markkinointi on jokaisen tuotannon tärkeä osa, sillä dokumentin on tarkoitus tavoittaa mahdollisimman suuri yleisö. Elokuvia on markkinoitu alusta saakka ja sillä on edelleen suuri rooli tuotteen menestymiselle. Vuosien saatossa markkinointikeinot ovat muuttuneet ja nykypäivänä suurin markkinointikanava on digitaalinen markkinointi, mutta ajatus markkinoinnin takana on sama. Pienissä tuotannoissa markkinointibudjetti on pieni ja on tärkeää hyödyntää ilmaisia kanavia oikeissa ajankohdissa. Sanomalehtien kiinnostus auttaa, sillä lehtiartikkeli tavoittaa suuren määrän potentiaalisia katsojia. Nykymaailman tärkeimpiä ja vieläpä ilmaisia kanavia on sosiaalisen median väylät. Sosiaalisessa mediassa on helppo kohdistaa tietoa tietyille ihmisryhmille ja jakaa napin painalluksella uutinen tuhansille käyttäjille.

Markkinointia aloittaessa on tärkeää ensin tuntea tuote ja vastata kysymyksiin mitä markkinoidaan ja kenelle. Bosko (2003, 9) ohjeistaa, että markkinoijan täytyy pystyä tiivistämään elokuvan genre sekä aihe yhteen lauseeseen, jota kutsutaan konseptikapsuliksi. Oman dokumenttimme tiivistäisin lauseeseen: ”Erilainen peliveli on tarina kristillisistä arvoista urheilumaailmassa, noususta menestykseen sekä joukkueen yhteishengestä.”. Tämän pohjalta voidaan päätellä mahdollisen yleisön koostuvat enimmäkseen urheilua seuraavista ihmisistä, jotka ovat dokumentin suurin kohdeyleisö. Kohdeyleisön määrittely ennalta helpottaa markkinointia ja auttaa keskittymään oleellisimpaan.

Ajankohta tuottaa ja julkaista salibandyaiheinen dokumentti oli todella otollinen ja saimme sen ansiosta dokumentille lisänäkyvyyttä. Salibandy on vielä nuori laji, jossa Suomi on maailman huipulla. Viime vuosikymmenenä laji on kasvanut voimakkaasti ja harrastajien määrä on moninkertaistunut (Salibandy.fi 18.2.2019). Lajin on toivottu saavan lisää kansallista näkyvyyttä ja Suomessa ei salibandysta oltu juuri-kaan tehty dokumenttiprojekteja aiemmin. Lisäksi SPV oli viime vuosien aikana niittänyt menestystä ja mainetta ja oli joukkueena mielenkiintoinen.

Dokumentin markkinointi aloitettiin jo kuvausvaiheessa, kun sosiaaliseen mediaan lisättiin kuvia kuvaustilanteista ja kerrottiin jotain mielenkiintoista tulevan jatkossa. Näillä vihjauksilla pyrimme herättämään ihmisten mielenkiintoa ja antamaan hieman

tietoa tulevasta. Varsinainen markkinointi pyörähti käyntiin toukokuun lopussa muutama viikko ennen julkaisua. Markkinointikanavana käytimme sanomalehtiä, sosiaalista mediaa sekä verkkojulkaisuja. Lähetimme ennakoon kirjoitetun jutun kuvineen kolmeen Seinäjoella ja lähialueella julkaistavaan sanomalehteen, Ilkkaan, Seinäjoen Sanomiin sekä Epariin, jotka kaikki julkaisivat jutut. Mahdollisesti tärkein julkaisukanava oli kuitenkin verkkopalvelu pääkallo.fi, joka on salibandyn suurin keskustelufoorumi ja julkaisupaikka, jossa aktiiviset harrastajat kokoontuvat. Pääkallostä löytyy valmis yleisö urheiludokumentille nimenomaan lajin harrastajista. Näiden lisäksi käytössä oli yksi nykyajan tehokkaimmista markkinointikanavista eli sosiaalinen media, jossa SPV markkinoi dokumenttia Facebookin sekä Instagramin kautta. Facebookissa uutista jaettiin Seinäjoen alueen omaan ryhmään, toimihenkilöt ja pelaajat jakoivat juttua omilla sivuillaan.

Dokumentti näytettiin ensimmäisen kerran pelaajille, seuran toimijoille ja tukijoille Peliveljien seuran 25-vuotisjuhlissa. Dokumentti sai jokaiselta hyvät arviot ja palautteiden mukaan dokumentti on onnistunut vangitsemaan SPV:n ytimen ja välittämään sen kuvan kautta. Saimme paljon rohkaisevaa palautetta, jonka siivittämänä dokumentti oli mukava julkaista. Dokumentti julkaistiin virallisesti 2.6.2017.

5 YHTEENVETO

Pientuotantoryhmässä toimivan yhteistyön pohjana on erilaiset persoonat, jotka täydentävät toisiaan. Kun töitä tehdään porukassa, jossa ihmiset ovat erilaisia omine erityisosaamisalueineen, mutta omaavat kuitenkin samanlaisen näkemyksen, on työskentely helppoa. On tärkeää, että jokainen tunnistaa omat heikkoutensa ja vahvuutensa ja osaa hyödyntää niitä. Jos saa tehdä mieleistään työtä, se auttaa jaksamaan ja motivoi parempaan lopputulokseen. Projektissamme roolien jakautuminen ei olisi voinut sujua helpommin. Sini osasi keskittyä suuriin kokonaisuuksiin, aikataulutuksiin ja asioiden järjestelemiseen, kun itse rakastin taiteellista puolta ja yksityiskohtien hiomista. Tämä oli pohja, jonka vuoksi yhteistyömme toimi saumattomasti koko projektin ajan. Kumpikin tiesi osa-alueensa ja hoiti sillä saralla työnsä mahdollisimman hyvin helpottaen toisen työtä. Työskentelimme yhdessä paremmin, kuin olisin voinut alussa kuvitella.

Suuressa tuotantoryhmässä on monenlaisia persoonia ja useita erilaisia näkökulmia, jotka pienestä tiimistä voivat jäädä uupumaan. Raikas ulkopuolisen näkökulma voisi joskus olla tarpeen, kun projektissa on mukana kaksi ihmistä, joilla on samanlaiset mielenkiinnon kohteet. Dokumenttiprojektissamme löysimme Sinin kanssa helposti yhteiset sävelet ja suuria erimielisyyksiä ei ilmestynyt. Mielestäni omalla kohdallamme samanmielisyys oli etu, sillä työskentelyä helpotti yhtenevät mielipiteet ja mielikuvat siitä, mitä dokumentilta halusimme. Aaltosen (2006, 100) tutkimuksessa ilmeni, että vaikka haastatteluissa yhteistyöllä on ollut suuri merkitys, dokumenttielokuvat mielletään kuitenkin usein vain yhden ihmisen taideteokseksi. Meidän tapauksessamme miellän molempien työpanoksen yhtä tärkeäksi, eikä lopputulos olisi voinut olla yhtä hyvä yksin toteutettuna. Lopputuotoksesta on vaikea erottaa työpanoksiamme, sillä se on saumattoman yhteistyön tulos.

Jokaisen dokumenttia toteuttavan haaste on työn pitäminen objektiivisena. Aaltosen mukaan (2006, 167) dokumenteissa pyritään selkeästi totuudenmukaisuuteen, vaikka ei voida sanoa dokumentin olevan ainoa ja oikea totuus. Ei välttämättä ole olemassa täysin objektiivista todellisuutta, joka voidaan esittää sellaisenaan dokumentissa. Tekijä siis vaikuttaa aina jollain tapaa ilmaistuun todellisuuteen. Todelli-

suuteen voidaan vaikuttaa kuvausvaiheessa tai helposti leikkauspöydällä järjestämällä kuvat itselle otolliseen järjestykseen. Meidän tapauksessamme objektiivisuus oli huolenaihe, sillä molemmat tekijät olivat ennestään lähellä joukkuetta eivätkä voineet nähdä materiaalia ja dokumenttia ulkopuolisen silmin. Pyrimme kuitenkin tuomaan dokumentissa esiin useamman ihmisen mielipiteet ja huomasimme niiden olevan hyvin samanlaiset. Joskus on vaikea löytää ristiriitaa aiheesta, jos sellaisia ei ole. Mielestäni onnistuimme tuottamaan joukkueesta teoksen, joka kertoo asiat, niin kuin ne ovat.

6 POHDINTAA

Tiesin jo ennen dokumentin aloittamista, että projektista tulisi pitkä, haastava ja paljon aikaa kuluttava, mutta olin valmis sitoutumaan siihen. Uskoin dokumentin olevan opettavainen kokemus, jossa saisin haastaa monipuolisesti osaamiseni median alalla ja jälkikäteen voin todeta olleeni oikeassa. Dokumentit ovat aina kiehtoneet minua ja oman dokumentin tuottaminen tuntui todella palkitsevalta. Matkaan mahtui monia haasteita ja onnistumisen hetkiä, jotka ovat oman ammatillisen kasvuni kannalta korvaamattomia. Kokonaisuudessaan dokumentin tuottaminen oli antoisaa ja tarjosi juuri sitä, mitä siltä toivoinkin. Matkan aikana opin itsestäni, vahvuuksistani ja heikkouksistani, opin pitkäjänteiselle tuotannolle tärkeitä asioita sekä kehityin kuvaajana ja leikkaajana. Jälkeenpäin työtä katsellessa on helppo huomata tekemänsä virheet ja hävetä jokaista epäkohtaa, mutta on paljon hedelmällisempää keskittyä onnistumisiin ja todeta, että tämä oli hyvä oppimiskokonaisuus ja ensi kerralla työ on paljon parempi.

Suurimmat oppimisen paikat olivat kuvauksien suunnittelu, aikataulussa pysyminen sekä editointivaiheen vaikeus kokonaisuudessaan. Projektin lopussa täytyi oppia luopumaan itselle rakkaaksi tulleesta materiaalista, jotta dokumentti mahtuisi aikaraameihin. Alun perin hahmoteltu 30 minuutin dokumentti venyi 39-minuuttiseksi, mutta uskon, että jos materiaalia olisi karsittu lisää, lopputulos olisi voinut kärsiä. Lopputuloksen eteen on tehty paljon töitä ja se on kuitenkin jotain, jonka takana voin ylpeänä seistä. Mielestäni onnistuimme ensikertalaisiksi tuottamaan mielenkiintoisen sisällön, joka välitti juuri sen sanoman, jonka halusimme. Vaikka kuvan- ja äänenlaatu ei aina ollut sitä, mitä se olisi voinut olla tai olisin halunnut sen olevan, tärkeintä on sanoman välittäminen. Dokumentti välittää mielestäni onnistuneesti SPV:n välillä kivisenkin menestystarinan huipulle, kaiken takana olevan Tommy Koposen työpanoksen ja persoonallisuuden sekä nykyisen joukkueen työmoraalin ja yhteishengen.

Kirjallista työtä koostaessa löytyi aiheesta jonkin verran kirjallisuutta, mutta suurin osa elokuva-alan kirjallisuudesta koskee fiktiivisiä elokuvia. Kun aihe oli dokumentin lisäksi pienellä tuotantoryhmällä toimiminen, lähdekirjallisuus rajautui entisestään.

Parhaiten aihetta oli käsitellyt Aaltonen, jolta löytyi hyviä analyysejä dokumenttituotannosta ja tuotantoryhmän koon vaikutuksesta.

Mietin kuinka paljon todellisuutta voi vääristellä vaikuttamatta lopputulokseen. Pyrimme dokumentissamme näyttämään totuuden sellaisenaan kuin se oli sitä vääristelemättä. Kohtasimme kuitenkin projektin aikana asioita, jotka pakottivat miettimään tekijän etiikkaa, kuten onko oikein piilottaa kuvauksen aikana asioita, joita urheilija ei halua katsojien näkevän. On kuitenkin muistettava, että onnistunut seurantadokumentti vaatii pelaajien luottamuksen tekijöihin. Heidän on voitava luottaa siihen, ettei tekijät näytä heitä huonossa valossa ja vahingoita heidän imagoaan. Kun kyse on urheiludokumentista, täytyy myös muistaa mitä arvoja se välittää nuoremmille, jotka ihailevat joukkueen pelaajia. Dokumentin leikkauspöydällä jonkinlaista todellisuuden muuntelua tapahtuu yleensä aina.

Vaikka dokumentin tavoite ei ollut olla mainos ja miellyttää valmentaja Koposta tai joukkueen pelaajia, halusimme tehdä tuotoksesta myös heitä miellyttävän. Sekä Koponen että joukkueen pelaajat olivat tyytyväisiä lopputuotokseen ja ottivat sen ilolla vastaan. Alkuvaiheessa puhuimme Sinin kanssa mahdollisista katsojamääristä ja asetimme tavoitteet useampaan tuhanteen katsojaan. Dokumentti on kerännyt 10 684 katselukertaa vuoden 2020 lokakuuhun mennessä ja se on ylittänyt omat odotukseni (Youtube 6.10.2020). Kaiken kaikkiaan dokumenttiprojekti antoi positiivisen kokemuksen, suuren oppimismahdollisuuden sekä lopputuotoksen, josta voimme olla ylpeitä.

LÄHTEET

- Aaltonen, J. 2006. Todellisuuden vangit vapauden valtakunnassa: Dokumenttiefokuva ja sen tekoprosessi. Helsinki: Like.
- Bacon, H. 2000. Audiovisuaalisen kerronnan teoria. Tammer-Paino.
- Bosko, Mark. 2003. The complete independent movie marketing handbook: promote, distribute & sell your film or video. M. Wiese Productions.
- Curran Bernard, C. 2011. Documentary storytelling: creative nonfiction on screen. Oxford: Elsevier Inc.
- Helinko, M. 28.9.2016. Salibandy hakee lisää näkyvyyttä. [Verkojulkaisu]. Seinäjoki: Seinäjoen Sanomat. [Viitattu 5.9.2018]. Saatavana: <http://www.seinajoen-sanomati.fi/artikkeli/438710-salibandy-hakee-lisaanakyvyytta>
- Hyytiä, R. 2004. Ennen kuin kamera käy. Taideteollisen korkeakoulun julkaisu A50. Hollola: Salpausselän kirjapaino.
- Jyväskylän Yliopisto. 23.4.2015. Fenomenologinen tutkimus. [Verkoartikkeli]. [Viitattu 5.9.2018]. Saatavana: <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/fenomenologinen-tutkimus>
- Koponen, T. 2016. Seinäjoen Peliveljien valmentaja. Haastattelu 20.5.16.
- Salibandy. Tunnusluvut. 8.8.2017. [Viitattu 18.2.2019]. Saatavana: <https://salibandy.fi/salibandy-info/lajiesittely/tunnusluvut/>
- Seinäjoen Peliveljet. Seurainfo. [Viitattu 5.9.2018]. Saatavana: <http://www.peliveljet.com/seura/info>
- Tuominen, S. 27.2.2015. Mikä tekee urheilusta arvokkaan markkinointifoorumin? [Verkoartikkeli]. Turku: Turun ammattikorkeakoulu. [Viitattu 5.9.2018]. Saatavana: <http://www.csb.fi/arvoa-urheilusta-hanke/mika-tekee-urheilustaarvokkaan-markkinointifoorumin>
- Vilka, Hanna. Fenomenologinen menetelmä. [Viitattu 22.9.2020]. Saatavana: <http://hanna.vilka.fi/wp-content/uploads/2011/12/Fenomenologinen-menetelm%C3%A4.pdf>
- Youtube. Erilainen peliveli. [Viitattu 18.2.2019]. Saatavana: <https://www.youtube.com/watch?v=i7GsMc-DwOU&t=26s>